

Openbaar te maken versie
d.d. 26 juni 2015

Bijzonder onderzoek

gemeente Haarlem

18 juni 2014

Gemeente Haarlem
T.a.v. de heer drs. M.A. Jonker MBA
Postbus 511
2003 PB Haarlem

18 juni 2014

Referentie: 3121759F014/2014-0354/gevd

Betreft: Rapportage bijzonder onderzoek gemeente Haarlem

Geachte heer Jonker,

Bijgaand treft u ons rapport met betrekking tot het bijzonder onderzoek gemeente Haarlem aan.

Wij hebben dit rapport opgesteld voor de gemeente Haarlem, zoals vastgelegd in onze opdrachtbevestiging bijzonder onderzoek 17 januari 2014 (referentie: 2014-0004/cvdv). Deze rapportage is uitsluitend voor gemeente Haarlem bestemd en het rapport (of delen daarvan) mag zonder onze uitdrukkelijke schriftelijke toestemming vooraf niet in welke vorm dan ook aan derden ter beschikking gesteld worden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn desgewenst graag bereid een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Advisory N.V.

mr. drs. B.M. Prins RA
partner

*PricewaterhouseCoopers Advisory N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 9616,
1006 GC Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Inhoudsopgave

1.	Achtergrond en opdracht	4
1.1.	Achtergrond	4
1.2.	Opdracht	5
2.	Verrichte werkzaamheden en beperkingen onderzoek	6
2.1.	Verrichte werkzaamheden	6
2.2.	Beperkingen onderzoek	6
2.3.	Wederhoor	7
2.4.	Weergave van bedragen en citaten	7
3.	Projecten gemeente Haarlem	8
3.1.	Inleiding	8
3.2.	Masterplan	8
3.3.	Masterplan	8
3.4.	Betrokkenheid bij projecten	9
3.4.1.	Inhuur medewerkers	9
3.4.2.	Autorisatie van overeenkomsten	10
3.4.3.	Belangenverstrengelingen	10
3.4.4.	Vermeende vervalste handtekening	12
3.5.	Licenties	12
4.	Budgetoverschrijdingen en extracomptabele administratie	14
4.1.	Inleiding	14
4.2.	Budgetoverschrijdingen	14
4.3.	Extracomptabele administratie	15
4.4.	Onjuiste verantwoording van kosten	16
5.	Achtergrondonderzoek	18
5.1.	Inleiding	18
5.2.	Bevindingen achtergrondonderzoek	18

1. Achtergrond en opdracht

1.1. Achtergrond

- 01 De achtergrond van het uitgevoerde onderzoek is ons voorafgaand aan het onderzoek samengevat als volgt omschreven:
- 02 De gemeentesecretaris heeft, op basis van meldingen van onregelmatigheden die waren gedaan bij de afdeling Concern Control van de gemeente Haarlem, een deskresearch uit laten voeren naar de inkoop van de afdeling _____, van de gemeente Haarlem.
- 03 Uit het interne onderzoek blijkt - kort gezegd - van de volgende opvallende aspecten:
- Er zijn overeenkomsten gesloten waarvoor de betreffende medewerkers niet waren gemandateerd;
 - Onderbouwende urenspecificaties voor de inhuur van personeel zijn niet beschikbaar dan wel zijn niet door een leidinggevende voor akkoord getekend;
 - Er zijn meer kosten – parkeerkosten en opslagen op meer-uren – in rekening gebracht dan volgens de overeenkomst was toegestaan;
 - _____ controleert en fiatteert de betaling van de uren van andere ingehuurde medewerkers van hetzelfde bureau waar hij werkt;
 - De handtekening onder een overeenkomst is mogelijk vervalst;
 - Er was geen voldoende registratie om vast te stellen of de geleasede goederen (hard- en software) zijn geleverd in overeenstemming met de aangegane verplichtingen.
- 04 Er zijn signalen ontvangen dat _____, waaronder _____, zeer goed bevriend is met de voor de afdeling _____ Beiden ontmoeten elkaar veel in de privésfeer. Als gevolg van deze persoonlijke relatie zouden er onvoldoende kritische vragen worden gesteld over de uitvoering van de werkzaamheden door deze _____.
- 05 Naast voornoemde is gemeld dat er sprake is van een mogelijke commissiebetaling aan de leidinggevende van de afdeling _____ door een leverancier van software.
- 06 Eén van de medewerkers van de afdeling _____ heeft een eigen bedrijf. Voor deze nevenwerkzaamheden heeft de medewerker toestemming gekregen. Gemeld is dat in opdracht van de leidinggevende van de afdeling _____ door de gemeente Haarlem middelen via het bedrijf van deze medewerker zijn ingekocht.
- 07 In opdracht van de _____ n de afdeling _____ zouden facturen zijn voldaan terwijl de werkzaamheden nog niet zijn uitgevoerd. Een medewerker van de afdeling _____ zou hiertoe van deze leidinggevende opdracht hebben gekregen.
- 08 De uitkomsten van de deskresearch en de gemelde onregelmatigheden zijn aanleiding om een nader onderzoek te laten uitvoeren.

1.2. Opdracht

- 09 U hebt de afdeling Forensic Services van PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (hierna: 'PwC') verzocht om een onderzoek in te stellen naar de uitkomsten van de deskresearch en de gemelde onregelmatigheden.
- 10 Zoals besproken, hebben wij voorgesteld om het onderzoek gefaseerd uit te voeren en na afsluiting van elke fase de uitkomsten te evalueren.
- 11 Deze rapportage bevat de uitkomsten van fase 1. Fase 1 heeft ten doel om de gemelde onregelmatigheden nader te concretiseren en informatie te verzamelen. Wij zijn de volgende werkzaamheden overeengekomen voor fase 1:
- Kennismakingsgesprek/oriënterend interview met de leidinggevende van de afdeling
 - Interviews met de melders;
 - Veiligstellen van elektronische data als e-mailbestanden van de leidinggevende van de afdeling de de van de afdeling en vier medewerkers van de afdeling
 - Veiligstellen van de toegangsregistraties;
 - Achtergrondonderzoek naar betrokken personen, onder wie de leidinggevende van de afdeling de de van de afdeling en de vier medewerkers van de afdeling
 - Bespreking resultaten fase 1 en bepalen welke personen in aanmerking komen voor de procedure hoor- en wederhoor en wanneer deze procedure zal worden uitgevoerd.
 - Opvragen en uitvoeren analyse van overeenkomsten met in nader overleg te bepalen leveranciers, en de daaraan gerelateerde facturen, onderliggende documenten als urenspecificaties en kassabewijzen;
- 12 In overleg met u hebben wij vooralsnog geen analyse uitgevoerd van overeenkomsten met leveranciers, noch op de aan deze overeenkomsten gerelateerde facturen en onderliggende documenten.
- 13 De eventueel voor fase 2 voorgestelde werkzaamheden zijn gericht op de gemelde onregelmatigheden die voldoende concreet zijn om te onderzoeken. Tevens zouden in fase 2 de opgevraagde overeenkomsten en de daaraan ten grondslag liggende documenten verder worden geanalyseerd op mogelijke onregelmatigheden. Voor fase 2 hadden wij de volgende werkzaamheden voorgesteld:
- Analyse van de financiële administratie;
 - Analyse van de e-mailbestanden met behulp van zoekwoorden;
 - Analyse van de facturen en de daaraan ten grondslag liggende urenspecificaties in samenhang met de veiliggestelde toegangsregistratie;
 - Inventarisatie van de geleasede
 - Interviews met nader te bepalen personen.
- 14 Onderhavige rapportage bevat de uitkomsten van onze onderzoekswerkzaamheden voor fase 1.
- 15 De onderzoeksperiode beslaat de periode januari 2009 tot en met oktober 2013.

2. Verrichte werkzaamheden en beperkingen onderzoek

2.1. Verrichte werkzaamheden

¹⁶ In het kader van ons onderzoek hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Lezen van de uitkomsten van de deskreview uitgevoerd door de gemeente Haarlem, waaronder:
 - Deskresearch inkoop bij de afdeling *2013*;
 - Bijzonder onderzoek *2013*
 - Directiebesluiten n.a.v. rapport van bevindingen 1e fase *er 2013*;
 - Mandateringsbesluit 2011;
- E-mailreview op basis van zoektermen;
- Interviewen van de volgende personen:
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig programmamanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
- Achtergrondonderzoek en media search naar de volgende personen:
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*
 - *voormalig projectmanager gemeente Haarlem;*

2.2. Beperkingen onderzoek

¹⁷ De aard van de hierboven beschreven werkzaamheden houdt in dat op cijfermateriaal geen accountantscontrole is toegepast, terwijl tevens geen beoordelingsopdracht is uitgevoerd. Eén en ander impliceert dat aan onze rapportage geen zekerheid met betrekking tot de getrouwheid van dit cijfermateriaal kan worden ontleend, anders dan ter zake van de aspecten zoals door ons onderzocht en daarover dienovereenkomstig door ons in deze rapportage feitelijk wordt gerapporteerd.

¹⁸ In het kader van onze rol worden wij niet geacht op de hoogte te zijn van informatie die aan andere vertegenwoordigers van PwC dan die betrokken bij de uitvoering van deze opdracht is verstrekt (bijvoorbeeld informatie die is verstrekt in het kader van dienstverlening op het gebied van de boekhouding, de administratie, de salarisadministratie of belastingen en overige diensten).

-
- ¹⁹ Met betrekking tot het door ons uitgevoerde achtergrondonderzoek hebben wij gebruik gemaakt van de volgende openbare bronnen: Handelsregister in Nederland, Kadaster in Nederland, bestanden van een handelsinformatiebureau en het internet. De desbetreffende bronnen zijn geraadpleegd op 20 januari 2014. Dit houdt in dat een mogelijke verandering van de gegevens in de gebruikte databases na het moment van raadplegen niet zijn opgenomen in deze rapportage. Verder merken wij op dat wij niet het beheer van de gebruikte databases hebben. Derhalve kunnen wij niet de juistheid en de volledigheid van de in deze databases opgenomen gegevens garanderen.
- ²⁰ Opgemerkt wordt dat in Nederland aandeelhoudersverhoudingen, met uitzondering in het geval van één aandeelhouder, geen openbare informatie zijn en niet inzichtelijk zijn voor dit uitgevoerde onderzoek.

2.3. Wederhoor

- ²¹ In het kader van wederhoor zijn de bevindingen van het onderzoek middels een interview voorgelegd aan . Van het gesprek is een conceptgespreksverslag opgemaakt dat aan is voorgelegd voor commentaar. De uitkomsten van het interview en de opmerkingen van zijn opgenomen in de rapportage.

2.4. Weergave van bedragen en citaten

- ²² Alle in dit rapport genoemde bedragen zijn exclusief omzetbelasting, tenzij anders vermeld.
- ²³ Citaten zijn in dit rapport letterlijk opgenomen, zonder correctie van eventuele taal- en spelfouten.

3. Projecten gemeente Haarlem

3.1. Inleiding

24 Naar wij begrijpen, zijn er binnen de gemeente Haarlem [redacted] of projecten is door de gemeente Haarlem onder meer een interim-manager [redacted], aangesteld. Deze interim-manager was ingehuurd via [redacted].

25 Tijdens de deskreview in opdracht van de gemeente Haarlem zijn onder meer de volgende bijzonderheden geconstateerd:

- Er zijn overeenkomsten gesloten waarvoor de betreffende medewerkers niet waren gemandateerd;
- Onderbouwende urenspecificaties voor de inhuur van personeel zijn niet beschikbaar dan wel zijn niet door een leidinggevende voor akkoord getekend;
- Er zijn meer kosten – parkeerkosten en opslagen op meer-uren – in rekening gebracht dan volgens de overeenkomst was toegestaan;
- Een [redacted] controleert en fiatteert de betaling van de uren van andere ingehuurde medewerkers van hetzelfde bureau waar hij werkt;
- De handtekening onder een overeenkomst is mogelijk vervalst.

In dit hoofdstuk gaan wij nader in op [redacted] en de inhuur van externe medewerkers ten behoeve hiervan.

3.2.

26 Naar wij begrijpen, behelst [redacted] van de gemeente Haarlem.

[redacted] heeft zijn initiële betrokkenheid bij het project in een gesprek als volgt toegelicht: [redacted] heeft in de periode september – oktober 2009 van de gemeente Haarlem een opdracht gekregen om een quick scan van de [redacted] uit te voeren in verband met [redacted] was voor deze opdracht gevraagd door [redacted] tendenden elkaar van een eerdere opdracht die [redacted] had uitgevoerd voor [redacted].

28 [redacted] heeft verder toegelicht dat hij voornoemde opdracht in de periode september – oktober 2009 heeft gekregen om op basis van de quick scan een plan te schrijven voor [redacted] heeft dit plan voorgelegd aan de verantwoordelijke directie en aan [redacted] van de gemeente Haarlem. De Raad van de gemeente Haarlem heeft dit plan, dat uitging van een begroting van [redacted] goedgekeurd. [redacted] icht toe dat hierbij sprake was van een resultaatgerichte opdracht. De opdracht moest op [redacted] zijn afgerond.

3.3.

29 Tijdens de implementatie van het [redacted] is [redacted], naar eigen zeggen, door [redacted] gevraagd om eveneens te ondersteunen bij het [redacted]; vanwege de pragmatische en doelgerichte aanpak van [redacted] Het [redacted] bedrag van [redacted] Bij implementatie van dit [redacted] was een stuurgroep betrokken waarin vertegenwoordigers van verschillende hoofdafdelingen zitting hadden.

3 heeft verteld dat het politiek gevoeliger lag dan het De
rapporteerde over dit project aan de stuurgroep, die vervolgens rapporteerde aan de verantwoordelijk
Wethouder. De besluitvorming betreffende het lag bij de stuurgroep en primair bij de
voorzitter aldus
Voor het project was een budget van € 1.6 miljoen per jaar beschikbaar. De prioritering van de
uitgaven werd bepaald door de stuurgroep, aldus , en was afhankelijk van onder meer de politieke
urgentie, verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening en verbetering van de kwaliteit van de
bedrijfsvoering. Er was een business case met taakstellingen voor het

3.4. Betrokkenheid bij projecten

31 hebben ons toegelicht dat zij elkaar kenden uit de tijd dat
werkzaam was bij heeft per de overstap
gemaakt van naar de gemeente Haarlem.

32 Over de inhuur van heeft ons de volgende toelichting gegeven: is
op zoek gegaan naar ondersteuning voor het hoofd van de afdeling de
In eerste instantie heeft een tweetal medewerkers van de gemeente Haarlem
gesproken in verband met de invulling van deze functie, maar deze medewerkers waren volgens
niet geschikt voor de functie. heeft vervolgens benaderd om deze
functie te vervullen. Na het vertrek van net toenmalig is aangesteld als interim-hoofd
werd ingehuurd via

33 heeft, naar eigen zeggen, de benoeming van als interim-medewerker besproken
met de directie.

3.4.1. Inhuur medewerkers

heeft ons verteld dat voor de uitvoering van de project extra inzet
nodig was. Een deel van de benodigde extra inzet werd ingehuurd bij het Tussen
bestond volgens de de afspraak dat wanneer extra mensen wilde
inhuren via hij dit moest overleggen met . Wanneer een teammanager
medewerkers wilde inhuren, moest hiervoor bij meerdere partijen een aanvraag worden ingediend.

35 heeft in een gesprek verteld dat als er snel inhuur noodzakelijk was soms direct een
contract met een (reeds bekende) partij werd aangegaan. Indien er meer tijd beschikbaar was om een selectie te
doen werd bij meerdere partijen een offerte opgevraagd.

36 heeft ons in een gesprek verteld dat drie MT-leden,
betrokken waren bij de selectie van diensten en/of goederen. De selectiecommissie werd eventueel
aangevuld met een andere (senior)medewerker met de benodigde expertise. licht toe dat in het
geval een rol zou kunnen spelen in het project geen onderdeel was van de selectiecommissie.
licht toe dat slechts incidenteel werd ingehuurd voor dienstverlening.
tekende de overeenkomsten met niet en controleerde de urenoverzichten van de van
ingehuurde medewerkers niet. Met het oog op procedurele zuiverheid gebeurde dat door anderen, die geen
betrokkenheid hadden bij

37 pt heeft hierop aangevuld dat in verband met de cruciale rol die had als
programmamanager niet meedeed op aanbestedingen met betrekking tot de voor Haarlem en

heeft toegelicht dat geen sprake is van vriendjespolitiek van kant. Volgens zou dit anders kunnen zijn bij , omdat deze ontzettend veel connecties heeft en dan altijd dit gevaar (van nepotisme) op de loer ligt. heeft altijd de indruk gehad dat integer met de keuze van inhuur is omgegaan. realiseert zich dat het juist in zo een situatie belangrijk is goede procedures te hebben. Toch zijn deze procedures in deze drukke periode soms met voeten getreden. Later, naar wij begrijpen na het vertrek van zijn de procedures wel stringenter gehanteerd, onder andere omdat er veel meer druk kwam te liggen op het beperken van de externe inhuur. De afdeling lag enigszins onder de loep, omdat zij grootverbruikers van externe inhuur was.

3.4.2. Autorisatie van overeenkomsten

39 In het document is onder andere het volgende opgenomen:

is gemandateerd voor een bedrag van maximaal € 50.000. Dit mandaat is in op schrift verstrekt deelde mede dat reeds in als bureauhoofd is aangesteld. De inkoopverplichtingen voorragen elk ca. € geeft in het gevoerde vraagsprek aan dat deze inkoopverplichtingen heeft getekend op verzoek van het afdelingshoofd l Het afdelingshoofd zou per email bevestiging voor het plegen van de inkoop hebben gekregen van de hoofdafdelingsmanager. Voorts zou volgens omtrent de inhuur besluit zijn genomen door de stuurgroep . De onderbouwende email en de besluitvorming van de stuurgroep kon niet overleggen.”

40 In bijlage 2 bij het mandateringsbesluit 2011 is onder meer het volgende opgenomen:

*“Artikel 15
Voor investeringen kunnen projectmanagers en projectleiders als budgethouder worden aangewezen.*

*Artikel 16
Bij het aangaan van verplichtingen en/of het betaalbaar stellen van facturen boven € 50.000 is een tweede paraaf nodig van de leidinggevende van de budgethouder.”*

41 heeft in een gesprek met onderzoekers toegelicht dat contracten getekend moesten worden conform de autorisatietabel op basis van de omvang van het contract. heeft verteld dat nooit medewerkers gevraagd heeft overeenkomsten te autoriseren waarvoor zij niet bevoegd waren.

42 Met betrekking tot de contracten met heeft ons in een gesprek aangegeven dat de eerste contracten heeft getekend voor de inzet van heeft vervolgens de één pagina tellende verlengingsvoorstellen getekend. geeft aan dat de verlenging vooraf heeft afgestemd met en dat dit ook in de stuurgroep is besproken en goedgekeurd, omdat de projecten door moesten lopen. wist, naar eigen zeggen, op het moment van tekenen niet dat daarbij mandaat overschreed.

43 In deze fase van het onderzoek hebben wij geen documentonderzoek verricht naar mogelijke andere mandaatoverschrijdingen van medewerkers van de gemeente Haarlem.

3.4.3. Belangenverstrengelingen

44 De gemeentesecretaris heeft signalen ontvangen dat afdeling] resorteert, zeer goed bevriend is met de voor de afdeling ingehuurde leidinggevende. Beiden ontmoeten elkaar veel in de privésfeer. Als gevolg van deze persoonlijke relatie zouden er onvoldoende kritische vragen worden gesteld over de uitvoering van de werkzaamheden door deze ingehuurde leidinggevende.

45 In een gesprek heeft ons het volgende verteld: was sinds werkzaam als ingehuurd interim-manager bij de gemeente Haarlem. Volgens waren goed bevriend met is volgens degene die 'financiële mutaties' maakte van de medewerkers van die binnen de gemeente Haarlem werkten. Volgens heeft besloten dat meer kosten van de medewerkers van gedeclareerd konden worden dan was overeengekomen in de overeenkomst.

46 heeft in een interview het vermoeden geuit dat ingehuurd krachten die niet rechtstreeks via waren ingehuurd relaties waren van . Tevens heeft verteld dat heeft gehoord dat vaak samen tennissen en dat zij goed bevriend zijn.

Autorisatie van kosten

47 heeft verteld dat denkt dat de relaties binnen de afdeling voornamelijk zakelijk zijn.

48 Wij hebben Haarlem. gevraagd naar mogelijke belangenverstrengelingen binnen de gemeente heeft samengevat het volgende verteld: heeft zich volgens nooit met contracten bemoeid, dit mede omdat zelf geen budget beheerde. De contracten en kosten werden goedgekeurd door de bureauhoofden. Aangezien de kosten voor de inhuur van ten laste van werden gebracht controleerde naar eigen zeggen ook hun uren. Daarbij heeft verteld dat daarbij ook de uren van controleerde, aangezien niet zelf eigen uren kon goedkeuren. heeft nooit indicaties verkregen dat de extern ingehuurd medewerkers teveel uren declareerden, eerder te weinig. De ingehuurd krachten hebben vooral veel uren gedraaid, welke niet altijd volledig in rekening zijn gebracht.

49 Met betrekking tot de reiskosten die ten onrecht in rekening zouden zijn gebracht, heeft niet de indruk dat dit bewust is gebeurd. Op andere afdelingen van de gemeente was het declareren van reiskosten gebruikelijk, waardoor hiervoor mogelijk bij de afdeling onvoldoende aandacht is geweest.

50 Betreffende de facturatie van parkeerkosten door heeft ons als volgt geïnformeerd: het project was gestart toen de gemeente Haarlem nog was gevestigd op de Westergracht. Op deze locatie was het mogelijk gratis te parkeren. Na de verhuizing van het stadskantoor moesten de medewerkers van in een parkeergarage in het centrum parkeren. licht toe dat deze kosten bij heeft gedeclareerd.

51 In aanvulling hierop heeft verteld dat additionele afspraken heeft gemaakt met omdat er sprake was van een wijziging van omstandigheden ten opzichte van de initieel gemaakte afspraken met de gemeente Haarlem. vond het billijk dat de parkeerkosten werden doorbelast, aldus van de gemeente Haarlem was echter van mening dat de door in rekening gebrachte tarieven inclusief reis- en verblijfkosten waren, aldus had geïnformeerd dat de afspraken tussen met kende en daarmee betwistte. vond de relatie met de gemeente Haarlem belangrijk en heeft derhalve de in rekening gebrachte parkeerkosten gecrediteerd.

Tennis

52 Wij hebben eveneens gevraagd naar mogelijke belangenverstrengelingen. heeft in een gesprek toegelicht dat een zestal keren binnen drie jaar met heeft getennist. Hierbij waren ook anderen aanwezig. heeft verteld dat nauw samenwerken en in hetzelfde dorp wonen en daarom af en toe buiten werktijden samen tennissen. Na het tennissen dronken ze af en toe een biertje, aldus heeft verteld dat hierbij geen uitwisseling van informatie heeft plaatsgevonden.

53 heeft toegelicht dat na een aantal jaren van nauwe samenwerking goed met elkaar konden opschieten. wonen in dezelfde gemeente en hebben een aantal malen samen getennist. In de herinnering van was dit hooguit twee maal. , waren hier ook bij aanwezig.

54 heeft verteld dat een tweetal keren getennist heeft met en daarnaast nog twee keer met alleen, maar dat dit uitsluitend op collegiale basis is geweest. heeft toegelicht dat niets met een zakelijk karakter werd geregeld op de tennisbaan en heeft zelf nog nooit getwijfeld aan de integriteit van andere medewerkers.

Aanbestedingen

55 zou, naar verluidt, gegevens van aanbestedingen hebben doorgegeven aan van heeft in een gesprek met onderzoekers echter meegedeeld dat geen informatie heeft uitgewisseld over aanbestedingen, met uitzondering van een aanbesteding voor die door de gemeente Haarlem gezamenlijk zou worden uitgeschreven. Deze aanbesteding is gewonnen door

56 Betreffende de (beoogde) samenwerking tussen de gemeente Haarlem en heeft toegelicht dat er plannen waren de afdeling een zogenoemd te laten vormen. In eerdere instantie hebben de gemeente Haarlem en de een opgericht.

3.4.4. Vermeende vervalste handtekening

57 In het document is onder andere het volgende opgenomen: “ zou blijkens de tenaamstelling in februari een overeenkomst met hebben ondertekend voor een bedrag van ca. € heeft mandaat voor een bedrag van € 50.000. meldt in het vraaggesprek dat de ondertekening van de overeenkomst niet door heeft plaatsgevonden, hetgeen visueel ook waarneembaar is. Tot dusver is niet bekend wie deze overeenkomst heeft ondertekend. Hiervoor is nader onderzoek noodzakelijk.”

58 In een verslag van een gesprek met met één of meerdere medewerkers van de gemeente Haarlem is onder meer het volgende opgenomen: “Op de opdrachtbevestiging van staat weliswaar de naam van voorgedrukt vermeld, maar geeft aan dat het niet handtekening is. herkent de handtekening niet en kan zich ook niet herinneren deze opdrachtbevestiging te hebben gezien.”

59 heeft de volgende toelichting gegeven: tekent de contracten altijd met een vulpen en nooit met een balpen en zet nooit een paraaf. zegt dat handtekening is vervalst bij een contract.

60 heeft ons verteld dat nooit handtekeningen onder een overeenkomst heeft vervalst. Het gemelde geval binnen de gemeente Haarlem is niet bekend.

61 Met betrekking tot het contract waar een onbekende handtekening op staat en het feit dat een aantal contracten verdwenen zijn, heeft verteld dat zich hier niets bij kan voorstellen. heeft, naar eigen zeggen, nog nooit gehoord dat iets ondertekend is door iemand anders dan wie zijn naam eronder staat en geeft aan dat erg verbaasd zou zijn als dit wel is gebeurd.

62 Wij hebben geen aanvullende werkzaamheden verricht betreffende de vermeende vervalste handtekening.

3.5. Licenties

63 Eén van de signalen die de gemeentesecretaris van de gemeente Haarlem heeft ontvangen, betreft een mogelijke commissiebetaling aan door een leverancier van

64 De keuze voor _____ is volgens _____ het resultaat van de Europese aanbesteding die werd gegund aan _____.

65 _____ is van mening dat zonder ambtelijke dekking besloten is te starten met het implementeren van _____

66 _____ heeft toegelicht dat de gemeente Haarlem haar _____ niet op orde had: de gemeente had _____ in plaats van de benodigde _____ Binnen de gemeente Haarlem was men van mening dat een aanbestedingsprocedure moest worden gestart, maar _____ heeft gezegd dat De ontbrekende _____ zijn voor een bedrag van ongeveer € aangeschaft door de gemeente Haarlem. _____ voegt toe dat de _____ buiten de projecten valt.

67 Tijdens gesprekken met betrokkenen bij de masterplannen _____ hebben wij geen aanwijzingen gekregen dat een medewerker van de gemeente Haarlem door _____ in privé, een commissie-betaling heeft ontvangen. De uitkomsten van de achtergrondonderzoeken hebben eveneens geen aanwijzing opgeleverd.

4. Budgetoverschrijdingen en extracomptabele administratie

4.1. Inleiding

68 Tijdens gesprekken met verschillende (voormalig) medewerkers van de gemeente Haarlem is een aantal onderwerpen aan bod gekomen, welke in onderstaande paragrafen zijn opgenomen. Het betreft budgetoverschrijdingen van [redacted] kosten, het voeren van een extracomptabele administratie en een mogelijke onjuiste verantwoording van kosten.

4.2. Budgetoverschrijdingen

69 Diverse personen hebben met ons gesproken over budgetoverschrijdingen betreffende [redacted]. In onderstaande alinea's hebben wij de toelichting van diverse personen betreffende budgetoverschrijdingen opgenomen.

70 Wij merken op dat in deze fase van het onderzoek geen analyse van de financiële administratie heeft plaatsgevonden.

71 [redacted] heeft ons in een gesprek verteld dat hij van [redacted] heeft vernomen dat er een tekort van ongeveer € [redacted] was op [redacted] heeft dit vervolgens gemeld aan [redacted] hoofd [redacted] heeft, naar eigen zeggen, onder meer gemeld dat er sprake was van een tekort en dat dit tekort heen-en-weer werd geheveld binnen de afdeling.

72 In een gesprek heeft [redacted] samengevat de volgende toelichting gegeven op budgetoverschrijdingen van de projecten [redacted] in het kader van [redacted] zijn eind [redacted] alle decentrale [redacted] samengevoegd en onder beheer van de afdeling [redacted] gekomen. Volgens [redacted] bleek op termijn dat het samengevoegde budget [redacted] niet voldoende was ter dekking van deze kosten op basis van de toen geldende contracten. Er bleek een tekort van circa een half miljoen, omdat de verschillende diensten ook [redacted] kosten vanuit andere budgetten hadden gefinancierd. Dit is in de stuurgroep aan de orde gesteld, waardoor [redacted] als melder van dit feit minder populair is geworden onder de diensthoofden. Inmiddels was ook een tweede poging opgezet om de samenwerking met [redacted] vorm te geven. Hiervoor was echter geen specifiek budget ter beschikking gesteld, waardoor er volgens [redacted] steeds geld moest worden wij gemaakt vanuit [redacted] om deels de kosten van deze business case te financieren.

73 In aanvulling hierop heeft [redacted] ons verteld dat de afdeling [redacted] op totaalniveau geen tekorten kende, maar dat er veel met budgetten is geschoven tussen de verschillende bureaus en afdelingen binnen [redacted]. [redacted] zag dit niet als onregelmatigheden, omdat hierbij meerdere mensen waren betrokken en de beslissingen werden genomen in het managementteam van [redacted]. De afdeling [redacted] kreeg slechts opdrachten voor de uitvoer hiervan.

74 Volgens [redacted] is de overschrijding van het budget van de afdeling [redacted] onder meer veroorzaakt, omdat een deel van de werkzaamheden niet waren opgenomen in de begroting voor het [redacted]. [redacted] heeft hierbij de volgende punten genoemd:

- De overgang van [redacted] en de daarbij samenhangende kosten;
- Het concept van [redacted] was nog onvoldoende uitgekristalliseerd;
- De vertraging in [redacted] en het voortijdig verlaten van een kantoorpand in verband met de aanwezigheid van asbest.

75 heeft in een gesprek verteld dat de budgetoverschrijding van plaatsgevonden door een onvoldoende sterke projectorganisatie. Daarbij waren volgens rapportages niet van voldoende niveau, waardoor er geen beeld was van de realisatie per deelproject ten opzichte van de begroting.

76 heeft de volgende toelichting gegeven betreffende budgetoverschrijdingen voor met name uitgaven. heeft toegelicht dat er sinds 2010 een adviescommissie in het leven is geroepen. Elke afdeling die iets nieuws wilde, moest eerst aan deze commissie voorleggen. De centralisatie van is in 2012 geëffectueerd. Toen bleek er een enorm verschil te zijn tussen de binnenkomende facturen en het budget. In het verleden is er veel door aangeschaft uit andere potjes. Volgens was er in 2012 een overschrijding van en die rekening is doorgeschoven naar 2013. geeft aan hard best te hebben gedaan om dit tekort op te lossen door het strepen in en te onderhandelen over bestaande contracten.

77 heeft ons de volgende toelichting gegeven betreffende budgetoverschrijdingen van op enig moment bleek dat sprake was van een (te verwachten) overschrijding van de budgetten. kreeg het beheer van deze budgetten niet op orde, waarop naar eigen zeggen, een team heeft samengesteld en heeft hen verzocht hiernaar te kijken. De uiteindelijke oorzaak van de budgetoverschrijding lag volgens in de samenvoeging van de van verschillende afdelingen. Dit gezamenlijke budget kwam onder beheer van de afdeling . Vervolgens bleek, aldus dat verschillende diensten in het verleden ook financierden vanuit een ander budget dan alleen heeft ons meegedeeld dat door deze werkwijze feitelijk te laag was om alle te dekken.

78 heeft ons in een gesprek toegelicht dat in verband met medewerkers van de gemeente Haarlem de beschikking kregen over De gemeente ging terug . Er werd echter niet gestuurd op de kosten voor het gebruik van aldus heeft in maart 2012 over de hoogte van de kosten van het gebruik van gerapporteerd aan de directie. De overschrijding werd echter pas eind van het jaar gemeld door de directie.

4.3. Extracomptabele administratie

79 In een gesprek heeft ons geïnformeerd dat binnen de gemeente Haarlem voor de sprake is van een zogenoemde schaduwboekhouding. Wij hebben een aantal personen die betrokken zijn bij de masterplannen de vraag voorgelegd of sprake is van een schaduwboekhouding.

80 heeft in een gesprek bevestigd dat er sprake was van een schaduwadministratie binnen de afdeling ; van de gemeente Haarlem. Deze was opgezet door . Het betreft volgens een Excel-registratie van alle kosten op de verschillende projecten vallend onder de Volgens is deze administratie opgezet, omdat vanuit het financiële systeem GFS en de rapportagetool Qlikview geen bruikbare stuurinformatie kon worden verkregen. De zogenaamde schaduwadministratie was voor iedereen bekend en inzichtelijk, aangezien deze ook op een netwerkschijf was geplaatst. De schaduwadministratie werd wekelijks ook besproken met diverse collega's van de financiële administratie, het managementteam en de projectmanagers (destijds circa zeventien personen). Tweewekelijks vond een overleg plaats, waarbij de verschillen tussen de GFS, Qlikview en de schaduwadministratie werden doorgenomen, aldus :

81 GFS betreft volgens : geen pakket dat gemaakt is voor de gemeentelijke processen. licht hierbij verder toe dat het financiële systeem jaren geleden nooit goed is ingericht ten tijde van de implementatie van GFS. Volgens zijn de verschillende administraties binnen de gemeente destijds klakkeloos samengevoegd zonder inrichting van een goede kostenplaatsen- en/of kostensoortenstructuur.

82 heeft in een gesprek verteld dat de financiële huishouding van de gemeente Haarlem niet op orde was. In de financiële administratie waren de begrotingen van het project op hoofdlijnen opgenomen. De subkostenplaatsen waren echter niet in de administratie opgenomen, aldus . De uitgaven (ten opzichte van de detailbegroting) werden bijgehouden in Excel. icht toe dat

op de hoogte waren van de extracomptabele administratie heeft verteld dat de administratie in Excel werd bijgehouden om verantwoording te kunnen afleggen over de projecten, omdat de administratie van de gemeente Haarlem niet voldeed.

83 Uit een e-mail van aan blijkt dat meerdere personen op de hoogte waren van de extracomptabele administratie of schaduwadministratie:

“Overleg stand van zaken budgetten

Aanwezig:

Afspraken

1. *werkt schaduwadministratie bij op basis van de extracomptabele begroting van en zet hier de uitgaven uit GFS tegenover.*

[...]”

84 heeft gezegd dat binnen de gemeente Haarlem schaarste aan middelen bestond. Het bedroeg € . Dit geld zou in ongeveer anderhalf jaar worden uitgegeven. De kapitaalslasten voor de gemeente waren groot en er was sprake van tekorten. heeft aan de afdeling geadviseerd om : om een meer egaal meerjarig financieel beeld te creëren, wat de behoefte was van . Dit advies is door de gemeente Haarlem overgenomen, maar de verwerking hiervan in de financiële administratie heeft een jaar geduurd.

85 heeft opgemerkt niet op de hoogte te zijn van een schaduwadministratie, maar dat hij vanaf 2013 wel een opzet heeft gemaakt voor zichzelf om het budget te bewaken. heeft uitgelegd dat dit wordt gedaan, omdat men niet te spreken is over het financiële systeem. Het GFS-programma is erg ingewikkeld en onoverzichtelijk en daarom heeft hij voor zichzelf vanaf 2012 het budget voor bijgehouden in Excel.

86 Op basis van de gesprekken met en de e-mail zijn er geen aanwijzingen dat de zogenoemde schaduwboekhouding een ander doel dient of heeft gediend dan een extracomptabele administratie van de projectkosten in verband met monitoring van het project.

4.4. Onjuiste verantwoording van kosten

87 heeft ons in een gesprek verteld dat p de hoogte was van het feit dat facturen werden doorgeschoven naar een ander jaar. was, naar eigen zeggen, niet betrokken bij de besluitvorming hieromtrent.

88 Wij hebben de constatering van voorgelegd aan diverse personen.

89 heeft verteld dat regelmatig met kosten werd geschoven tussen investering en exploitatie door de afdeling bevestigt ook dat er soms projecten tijdelijk stopgezet werden, omdat het geld op was voor dat jaar. Deze projecten werden dan, indien mogelijk, in het volgend jaar verder afgerond. In sommige gevallen is daarbij ook aan gewaagd hier medewerking aan te verlenen door contracten voortijdig te beëindigen of facturatie naar een volgend jaar te schuiven. Daarbij merkt p dat daarbij slechts in enkele gevallen facturen zijn uitgesteld voor al verrichte werkzaamheden. Veelal werden ook daadwerkelijk de werkzaamheden uitgesteld. Daarbij geeft aan dat veel mensen op de hoogte waren van deze handelswijze

90 Het door _____ gestelde, blijkt tevens uit onderstaande e-mails.

91 In een e-mail¹ schreef _____ het volgende aan _____

92 “[...] Waar gaat het om? Wij hebben overschrijding en wij moeten direct acties ondernemen om deze overschrijding te beperken. Mijn verzoek is:

- *Maak een Quick risicoanalyse binnen je project(en) wat zijn de consequenties (geld, kwaliteit en politieke urgentie) als werkzaamheden van een externe leverancier of leveren van producten uitgesteld worden naar volgend jaar.*
- *Bij laag of middenlaag risico: neem contact op met je leverancier binnen de project(en) en vraag dat de werkzaamheden die nog dit jaar gepland zijn kan volgend jaar uitgevoerd worden en dat ze de daarbij horende facturen ook volgend jaar zullen versturen;*
- *Bij hoge risico: neem contact op met je leverancier binnen de project(en) en vraag dat de werkzaamheden die nog dit jaar gepland en moet werkelijk uitgevoerd worden anders factureren. Wij willen graag de daarbij horende facturen volgend jaar ontvangen met de datum van 2013;*
- *[...]”*

93 Op 16 oktober 2012 schreef _____ het volgende in een e-mail:

“We hebben het er gisteren even over gehad, maar we zouden graag een bevestiging van jou krijgen. Kun je me het volgende aangeven:

- *Voor welk bedrag hebben we dit jaar nog een verplichting aan jou*
- *Welke offerte ligt er nog klaar om getekend te worden, maar kunnen we doorschuiven naar volgend jaar”*

94] _____ heeft toegelicht dat er zeker gezeur was tijdens de maandelijkse budgetbesprekingen over foutief geboekte facturen door mee- en tegenvallers en dat daardoor wel geschoven moest worden met budgetten. Met betrekking tot zijn eigen budget geeft _____ aan dat mee- en tegenvallers binnen het eigen budget zijn opgevangen en verrekend. _____ geeft aan nooit budgetten van andere afdelingen te hebben belast of aangezuiverd.

¹ De beschikbare e-mail bevat geen datum waarop deze is verzonden. De reactie van de heer Van der Linden op deze e-mail is op 11 oktober 2012 aan mevrouw De Wit verzonden.

5. *Achtergrondonderzoek*

5.1. *Inleiding*

95 De gemeentesecretaris heeft het volgende signaal ontvangen: één van de medewerkers van de afdeling heeft een eigen bedrijf. Voor deze nevenwerkzaamheden heeft de medewerker toestemming gekregen. Gemeld is dat in opdracht van de leidinggevende van de afdeling door de gemeente Haarlem middelen via het bedrijf van deze medewerker zijn ingekocht.

96 Wij hebben een achtergrondonderzoek uitgevoerd naar de volgende personen:

-
-
-
-
-
-

97 In onderstaande paragrafen gaan wij in op onze bevindingen.

5.2. *Bevindingen achtergrondonderzoek*

98 Uit het achtergrondonderzoek dat is uitgevoerd op 23 januari 2014, is gebleken dat een belang hebben (gehad) in een vennootschap.

99 Uit het signaal van de gemeentesecretaris blijkt dat één van de medewerkers van de afdeling een eigen bedrijf heeft. Het is ons niet bekend welke medewerker dit betreft. Het is ons tevens niet bekend of de andere medewerkers met een belang in een eigen vennootschap dit binnen de gemeente Haarlem hebben gemeld.

100 In een gesprek heeft de volgende toelichting gegeven: had een eigen bedrijf en is één keer door gevraagd om voor een bedrag van ongeveer Volgens kwam het verzoek voor van Volgens heeft een schriftelijke waarschuwing gekregen van , omdat via de eigen onderneming van

101 Volgens wilde De aanvraag is door afgewezen, maar volgens hebben in besloten Vervolgens is in overleg met besloten om ;

PricewaterhouseCoopers Advisory N.V.

Origineel getekend door mr. drs. B.M. Prins RA, partner